

Методологічні та організаційні засади проведення вибіркового обстеження населення (домогосподарств) з питань економічної активності

Метою проведення обстежень є одержання інформації про склад та структуру робочої сили, вимірювання зайнятості та напрямків діяльності населення, а також визначення реального рівня безробіття, який враховує загальний обсяг пропозиції робочої сили та застосовується як важливий показник аналізу поточного стану економіки країни. Критерії визначення зайнятого та безробітного населення відповідають рекомендаціям МОП та стандартам, прийнятим у статистичній практиці країн Євросоюзу. Матеріали обстежень дозволяють оцінити масштаби та якісні характеристики робочої сили на ринку праці України, проаналізувати тенденції розвитку його кон'юнктури.

У 1995–1998 рр. обстеження проводилися раз на рік, 1999–2003 рр. - щоквартально, в останньому місяці кожного кварталу, а з січня 2004 р. впроваджені в практику постійної роботи органів державної статистики з щомісячною періодичністю.

Базою проведення обстежень виступає сукупність домогосподарств, відібраних в усіх регіонах країни на науково обґрунтованих засадах. Щомісячний обсяг вибіркової сукупності домогосподарств формується з урахуванням схеми ротації, за якою кожне відібране домогосподарство опитується 6 разів: 3 місяці поспіль опитування - перерва у 9 місяців - опитування 3 місяці поспіль. Обсяг щомісячної вибіркової сукупності домогосподарств становить 16,6 тисяч.

Впродовж 2011 р. було опитано 122,0 тис. респондентів віком 15–70 років, що складає 0,36% постійного населення України зазначеного віку. Кількість проведених інтерв'ю становила 339,9 тис.

З метою розповсюдження вибірових даних на генеральну сукупність при побудові системи статистичних ваг були використані дані демографічної статистики станом на 01.01.2011 р. щодо кількості постійного населення віком 15–70 років.

Місце проведення обстеження.

Обстеження проводяться за місцем постійного проживання населення спеціально підготовленими працівниками (фахівцями із інтерв'ювання) шляхом безпосереднього опитування (на добровільних засадах) осіб віком 15–70 років (включно), які проживають у відібраних домогосподарствах.

До домашнього господарства відносяться всі особи, які разом проживають та ведуть спільне господарство.

Період проведення опитування населення здійснюється щомісячно впродовж 15 календарних днів та розпочинається з тижня, який є наступним після звітного періоду.

Звітний період – обстежуваний тиждень (з понеділка по неділю), що включає 15 число місяця.

Обстеженню підлягають - члени одного домогосподарства у віці 15–70 років (включно), які постійно проживають в цьому домашньому господарстві (незалежно від наявності реєстрації та її характеру).

Обстеженню не підлягають:

Домогосподарства, у яких:

– територіально розташовані у зоні відчуження (І зона) та зоні безумовного (обов'язкового) відселення (ІІ зона) радіаційного забруднення внаслідок катастрофи на Чорнобильській АЕС;

– усі особи молодші 15 або старші 70 років;

– проживає одинока особа, яка має явні розумові чи інші відхилення, через які неспроможна надати об'єктивну інформацію, необхідну для заповнення анкет.

Особи, які належать до нижче зазначених категорій:

– студенти та учні усіх типів навчальних закладів, які виїхали та тимчасово проживають в іншій місцевості і підлягають опитуванню за місцем їх навчання;

- особи, які перебувають на військовій строковій службі (крім осіб, призваних на військово-навчальні збори), а також курсанти, які проживають в казармах;
- особи, які перебувають в інституціональних закладах (у місцях позбавлення волі, будинках-інтернатах, будинках для осіб похилого віку тощо);
- особи, які в період відвідування домогосподарства були тимчасово відсутні та їхнього повернення не очікують упродовж наступних 12 місяців.

Організаційні засади проведення вибіркового обстеження населення (домогосподарств) з питань економічної активності

Проведення вибіркового обстеження населення (домогосподарств) з питань економічної активності передбачає **комплекс робіт:**

методологічного характеру:

- розробку, затвердження та тиражування інструментарію, що включає анкети, картки-додатки до неї, вказівки для фахівця з інтерв'ювання, лист-звернення до населення;

організаційного характеру:

- формування вибіркової сукупності домогосподарств;
- проведення інструктивних нарад з питань організації та методології проведення обстеження для працівників регіональних органів державної статистики;
- навчання фахівців із інтерв'ювання з проведення вибіркового обстеження населення (домогосподарств);
- здійснення роз'яснювальної роботи серед населення;
- збір інформації шляхом безпосереднього опитування громадян за місцем їх постійного проживання;
- уточнення списків проживаючих у відібраних для обстеження домогосподарствах;
- польовий контроль роботи фахівців із інтерв'ювання;

обробку інформації:

- здійснення логічного та арифметичного контролю первинної інформації що міститься в анкетах-запитальниках;
- кодування окремих відповідей респондентів та введення інформації до електронної бази даних;
- агрегація показників на регіональному рівні та їх логічний контроль;
- узагальнення та контроль бази даних обстеження на національному рівні;
- розрахунок вагових коефіцієнтів та отримання на їх базі оцінок показників, що розповсюджені на генеральну сукупність населення у віці 15–70 років;
- розробка показників якості інформації та її репрезентативності для різних рівнів використання;
- побудова таблиць для публікації та відповідних аналітичних матеріалів тощо.

Технологічний процес обробки матеріалів обстеження, поряд із системою жорсткого контролю якості даних на усіх етапах, передбачає також застосування комплексу науково обґрунтованих математичних методів оцінки даних вибіркової сукупності, виявлення відхилень, а також розповсюдження отриманих даних на генеральну сукупність та їх інтеграцію з іншими джерелами інформації.